Lietas arhīva Nr. CA-0286-18/11
ECLI:LV:ZAT:2018:0528.C15171717.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2018.gada 28.maijā

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis A.Sniedzītis
tiesneši A.Misiuna, M.Terjuhana
ar sekretāri E.Ahmedčika
piedaloties prasītājai /pers. C/,
prasītājas pilnvarotajam pārstāvim /pers. D/,
atbildētājas pilnvarotajai pārstāvei /pers. E/
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. C/ prasībā pret Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" par darba devēja 2017.gada 6.ferbuāra rīkojuma atcelšanu sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Jelgava tiesas 2017.gada 13.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Prasītāja/pers. C/ cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" par 2017.gada 6.februāra rīkojuma atcelšanu, lūdzot tiesu atcelt Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" 2017.gada 6.februāra rīkojumu "Par darba algas mainīgo daļu 2017.gada janvārī" 1.pielikuma 8.punktu par darba samaksas mainīgās daļas samazināšanu prasītājai.

Prasībā norādīts, ka starp prasītāju un atbildētāju pastāv darba tiesiskās attiecības uz darba līguma pamata. Prasītājai konstatēts darba pienākuma neizpildes gadījums nepieturēšana pieturvietā un/ vai klientu neuzņemšana pieturvietā, kā dēļ izlemts par darba algas mainīgās daļas ieturēšanu 18% apmērā no darba algas. Norāda, ka prasītāja nepiekrīt prasītājas darba novērtējumam un ceļ prasību par rīkojuma atcelšanu daļā, kas attiecas uz prasītāju.

Norāda, ka pārkāpums tika atzīts pamatojoties uz klienta sūdzību. Norāda, ka apstrīd sūdzības faktus, kā arī uzskata, ka sūdzība pati par sevi nav pietiekams iemesls prasītājas sodīšanai.

Prasībā norāda, ka sūdzība ir anonīma, nav pieļaujams, ka darbinieks tiek sodīts anonīmas sūdzības dēļ, ka nav izslēgts, ka sūdzība ir fiktīva. Sūdzības apstākļi neatbilstoši, jo trīs pasažierus, kuri stāvētu tuvu durvīm, bet netiktu iekšā, prasītāja noteikti pamanītu. Maza ticamība, ka trolejbusu gaidīja kāda skolniece, jo pirms dažām minūtēm no pieturas aizgāja cits trolejbuss, nav saskatāms saprātīgs lēmums nedoties ceļā ar iepriekšējo trolejbusu. Nav saprotams kāpēc trolejbusa pogu nesteidza spiest pats sūdzības iesniedzējs.

Norāda uz pretrunu sūdzībā, jo skolniece spieda durvju atvēršanas pogu, bet durvis neatvērās, no otras puses apgalvo, ka trolejbuss neapstājās pieturvietā. Ignorēts, ka prasītāja paskaidrojumā norāda, ka trolejbuss pieturā stāvēja 14 sekundes, kas ir pietiekams laiks, lai pienāktu un nospiestu pogu.

Norāda, ka darba devēja 2013.gada 18.decembra instrukcija Nr. INAINSTR/ 2013/18 "Darba algas mainīgās daļas piešķiršanas kārtība", ar kuru pamatots rīkojums ir prettiesisks darba devēja izdots tiesību akts, secīgi jebkurš darba devēja dokuments, kas izdots uz prettiesiska tiesību akta pamata ir atzīstams par prettiesisku.

Norāda, ka tā kā Darba likuma 90.pants nosaka tikai divu veidu disciplinārsodus, kas ir izsmeļošs un likums neparedz darba devējam papildināt sodus. Pretēji tam darba devējs izdevis instrukciju, kas pieļauj citu nekā likumā sodīšanas veidu. Tāpēc darba devēja rīcība nav tiesiska rīcība un darba devēja tiesību akts nav spēkā. Norāda, ka nav spēkā darba devēja izdoti rīkojuma noteikumi, kas pretēji normatīviem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli, atsaucās uz Darba likuma 6.pantu.

Prasība pamatota ar Darba likuma 6.pantu, 90.pantu.

Atbildētājs par iesniegto prasības pieteikumu iesniedza paskaidrojumus, kuros norāda, kanbsp; starp prasītāju un atbildētāju ir individuāls tiesību strīds par prasītājai izmaksātās darba algas mainīgās daļas apmēru. Atbildētājs atzīst prasītājai izmaksātās darba algas mainīgās daļas piemaksas apmēru par pamatotu un atbilstošu faktiski konstatētajiem apstākļiem un atbilstoši atbildētāja normatīviem aktiem, prasītāja uzskata, ka darba algas mainīgās daļas neizmaksāšana ir prettiesiska.

Norāda, ka darba attiecības ar prasītāju ir kopš 1997.gada 28.augusta, ka prasītāja nodarbināta kā trolejbusa vadītāja. Prasītājai, stājoties pie darba pienākumu pildīšanas, 2017.gada 10.janvārī, trolejbuss nodots tehniskā kārtībā. Norāda, ka nav pamata nereaģēt uz ienākušu sūdzību, jo atbildētājam kā pakalpojumu sniedzējam ir nepieciešams nodrošināt ērtu un pieejamu pakalpojuma sniegšanu. Tādējādi atbildētājs saviem darbiniekiem ir noteicis zināmu kārtību, lai veicinātu ērta pakalpojuma pieejamību, kura prasītājai kā atbildētāja darbiniekam ir saistoša un jāievēro.

Norāda, ka prasītāja nav sodīta, samazinot darba algas mainīgās daļas izmaksas apmēru, jo tas nav ne soda, ne civiltiesiskās atbildības veids. Norāda, ka tiesība piešķirt darba algas mainīgo daļu noteikta ar Darba koplīguma 2.3.punktu un Nr. INA- NOT/2013/13 "Par darba algas mainīgo daļu" 1.sadaļu, lai motivētu darbiniekus kvalitatīvi un savlaicīgi pildīt amata aprakstos noteiktos pienākumus.

Norāda, ka par darba algas mainīgās daļas neizmaksāšanu vai izmaksāšanu daļējā apmērā, pieņem darba devējs, pamatojoties uz darba pārkāpumu komisijas lēmumu. Darba algas mainīgā daļa tiek aprēķināta un izmaksāta par kvalitatīvu un savlaicīgi paveiktu darbu. Norāda, ka faktiski šo darba samaksas veidu var uzskatīt par prēmiju, kurai ir materiālstimulējošs raksturs, jo tā darbiniekam tiek aprēķināta un izmaksāta par kvalitatīvu darbu, līdz ar to darba devējs tiesīgs lemt par tās apmēru.

Attiecībā uz darba pienākumu neizpildes gadījumu, norāda, ka prasītājas darba pienākumu nekvalitatīva izpilde izpaudās, kā nepieturēšana pieturvietā un/vai klientu neuzņemšana, kas attiecīgi norādīts rīkojumā ierakstā un atbilst 2013.gada 18.decembra instrukcijas Nr. INA-INSTR/2013/18

3.pielikuma 3.3 apakšpielikuma 3.8.2. apakšpunktā norādītajam izpildes/ neizpildes gadījuma aprakstam.

Norāda, ka 2017.gada 10.janvārī plkst. 10:08 atbildētāja interneta mājas lapā tika iesūtīta sūdzība par to, ka pieturvietā bija apstājies autobuss, aiz tā apstājies prasītājas vadītais trolejbuss, pie kura piegājusi skolniece un spieda atvēršanas pogu, bet trolejbusa durvis trolejbusa vadītāja neatvēra, kā aizbrauca autobuss, tā līdz ar to aizbrauca prasītājas vadītais trolejbuss, nepiebraucot pie pieturas, neatverot durvis, neuzņemot cilvēkus.

Norāda, ka prasītājas paskaidrotais, ka apstājoties aiz autobusa, prasītāja nospiedusi durvju atvēršanas DEW pogu, neviens nav pienācis pie durvīm un nav spiedis pogu, neatbilst pieejamā videomateriālā redzamajā, no kura redzams, ka prasītājas trolejbuss apstājies aiz autobusa, ka pie pēdējām durvīm pienāk bērns un mēģina spiest pogu, bet durvis neatveras un bērns atkāpjas no pēdējām durvīm un iet pie nākamām durvīm, netiek iekšā, trolejbuss aizbrauc neatverot durvis un neuzņemot pasažierus. Lūdz prasību noraidīt.

Ar Jelgavas tiesas 2017.gada 13.decembra spriedumu /pers. C/ prasība pret Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" prasība par darba devēja 2017.gada 6.februāra rīkojuma atcelšanu noraidīta pilnībā.

Jelgavas tiesas 2017.gada 13.decembra spriedumā konstatēti sekojoši fakti.

Lietā nav strīda par apstākļiem, ka prasītāja ir darba tiesiskajās attiecībās ar Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" uz darba līguma pamata, ko apstiprina arī lietā esošā 2007.gada 18.janvāra vienošanās par grozījumiem darba līgumā Nr.506, ka prasītāja nodarbināta par trolejbusa vadītāju, ka darba tiesisko attiecību sākuma datums ir 1997.gada 28.augusts, darba līgums uz nenoteiktu laiku.

A r 2017.gada 6.februāra rīkojuma "Par darba algas mainīgo daļu 2017.gada janvārī" 1.pielikuma 8.punktu par darba algas mainīgās daļas samazināšanu noteikts prasītājai piešķirt izmaksājamās darba algas mainīgo daļu 12% no 30%, ko prasītāja apstrīd kā neatbilstošu likumam.

Tādējādi atbilstoši Darba likuma 30.pantam, Darba strīdu likuma 4.pantam, 7.panta otrajai daļai tiesa atzina, ka prasītāja kā darbiniece ierosinājusi individuālu tiesību strīdu ar darba devēju, kas izšķirams tiesā, jo darba devēja rīkojuma sekas ir darba samaksas daļas samazinājums.

Pirmās instance tiesa no prasības pieteikuma secināja, kanbsp; prasītāja apstrīd darba devēja rīkojumu par darba algas mainīgās daļas samazinājumu uz tāda pamata, ka darba devējs nav tiesīgs vienpusēji izlemt par darba algas samazināšanu, jo uzskata, ka darba algas mainīgā daļa ir kvalificējama kā darba alga, līdz ar tonbsp; tiesai pārbaudāms darba algas mainīgās daļas tiesiskais statuss.

Tiesa konstatēja, ka ar darba devēja 2016.gada 1.marta rīkojumu prasītājai noteikta laika alga (minimālā amatalga pilnai darba slodzei, no kuras katru mēnesi aprēķina mainīgu stundas tarifa likmi) darba algas apmērs 660 *euro* un maksimāli piešķiramās darba algas mainīgās daļas % no darba algas, kas ir, 30. Ar rīkojumu noteikts, ka darba devējs var nepiešķirt, piešķirt daļējā apmērā vai koriģēt maksimāli piešķiramo darba algas mainīgās daļas procentuālo apmēru noteikumos noteiktā kārtībā, ka darba devējs var nemaksāt darba algas mainīgo daļu noteikumos noteiktajos gadījumos (lietas lapa 104).

Norādīja, ka Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" Darba samaksas nolikuma Nr. INANOT/ 2013/13 "Par darba algas mainīgo daļu" 1.sadaļas, 2.sadaļas izpratnē noteikts, ka darba algas mainīgā daļa maksimāli piešķiramajā apmērā darbiniekam piešķirama par savlaicīgu un kvalitatīvu darba pienākumu izpildi, šāda darba algas mainīgās daļas samaksa noteikta saskaņā ar Darba koplīgumu, noteikts, ka darba devējam ir tiesības lemt par darba algas mainīgās daļas nepiešķiršanu vai piešķiršanu daļējā apmērā gadījumā, ja darbinieka darbā ir atklāts vai konstatēts darba algas mainīgās daļas neizpildes gadījums un/vai darbinieks nav izpildījis rezultatīvo rādītāju, ka darba algas mainīgās daļas nepiešķiršana vai piešķiršana daļējā apmērā nav ieturējums, sods vai civiltiesiskās atbildības veids, tādēļ darbinieka piekrišana tam nav nepieciešama (lietas lapa 35), noteikts, ka trolejbusa vadītājam (kas ir prasītājas amats) maksimāli piešķiramais darba algas mainīgās daļas apmērs no darba algas ir 30%. Kā izriet no Darba samaksas nolikuma darba algas mainīgās daļas mērķis ir motivēt darbinieku kvalitatīvi pildīt amata pienākumus, veikt darbu un paaugstināt darba rezultātus, nodrošināt darba devēja noteikto mērķu sasniegšanu (lietas lapa 36).

Konstatēja, ka Ar Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" 2013.gada 18.decembrī apstiprinātu instrukciju Nr. INA- INSTR/2013/18 "Darba algas mainīgās daļas piešķiršanas kārtība" noteikti darba algas mainīgās daļas piešķiršanas nosacījumi, kur saskaņā ar pielikumiem noteikti neizpildes gadījumi, tai skaitā, neizpildes gadījums un individuālā vērtējuma koeficientu tabulā trolejbusa vadītājam maršrutu tīkla apkalpošanā noteikts nepieturēšana pieturvietā un /vai klientu neuzņemšana pieturvietā (lietas lapa 82), kas ir par pamatu noteikt darba algas mainīgās daļas piešķiramo apmēru. Ar darba līguma 4.punktu, kur noteikti darba devēja pienākumi un atbildība noteikts, ka nekvalitatīvi padarītu darbu darba devējam ir tiesības neapmaksāt (lietas lapa 5).

Pirmās instances tiesas ieskatā darba algas mainīgā daļa, kā to nodēvējis atbildētājs, neapšaubāmi ir labums, ko prasītāja gūst no darba devēja par labi padarītu darbu.

Saskaņā ar Darba likuma 59.pantu, darba samaksa ir darbiniekam regulāri izmaksājamā atlīdzība par darbu, kura ietver darba algu un normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktās piemaksas, kā arī prēmijas un jebkuru cita veida atlīdzību saistībā ar darbu. Līdz ar to Darba likuma 59.panta izpratnē darba samaksai ir plašāks tvērums, nekā darba algas jēdzienam.

Norādīja, lai arī Darba likuma 59.panta izpratnē darba samaksas legāldefinīcijā nosaukti vairāki atlīdzības par darbu veidi, tajā pašā laikā visas iespējamās dzīves situācijas, tostarp darba tiesiskās attiecības, nav paredzamas, jo arī atlīdzības par darbu veidi var būt dažādi, tāpēc tās nav noregulētas ar likumu.

Pirmās instances tiesa spriedumā atsaukusies uz judikatūru- Augstākas tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010. gada 15.decembra spriedumu lietā SKC-157, Eiropas Kopienu Tiesas judikatūru.

Norādīja, ka Darba likuma 59.panta komentāros norādīts, ka tiesības saņemt darba samaksu nerada noslēgtais līgums, bet gan darba līgumā noteiktā darba izpilde. Proti, primārais darba līgumā ir padarīts darbs, no kā izriet darba devēja pienākums samaksāt par padarīto darbu (Darba likums ar komentāriem Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, autors zvērinātu advokātu birojs "BDO Zelmenis & Liberte" 132 lpp).

Pārbaudot darba devēja rīkojumu par darba samaksas noteikšanu prasītājai, kopsakarā ar atbildētāja normatīvajiem aktiem, no kā izriet, ka darba algas mainīgā daļa maksimāli piešķiramajā apmērā darbiniekam piešķirama par savlaicīgu un kvalitatīvu darba pienākumu izpildi, tās mērķi motivēt darbinieku kvalitatīvi pildīt amata pienākumus, ņemot vērā, ka prasītājai noteiktā laika alga konkrētā apmērā 660 *euro* tiek aprēķināta un izmaksāta katru mēnesi nemainīgi, tiesa atzina, ka procentos noteiktā samaksa ir darba samaksas daļa, kas atkarīga no darbinieka paveiktā darba rezultātiem, nevis darba alga. Lai arī tā nosaukta kā darba algas daļa, tiesai nav šķēršļu to izvērtēt pēc būtības, jo par mainīgās darba samaksas tiesisko statusu pastāv strīds pušu starpā. Uz to, ka mainīgai darba samaksas daļai nav piemērojama darba algas definīcija Darba likuma 59.panta izpratnē, tiesas ieskatā norāda arī tas, ka rīkojumā noteikts par devēja tiesībām to piešķirt, nepiešķirt, daļēji piešķirt, nemaksāt, koriģēt apmēru un visbeidzot uz to, ka tā nav darba alga, norāda burtiski pats nosaukums- mainīgā daļa.

Pirmās instances tiesa atzinusi, kanbsp; organizēt atlīdzību par darbu atbilstoši padarītā darba rezultātiem, ievērojot, ka iespējamais atlīdzības (darba samaksas) veidu uzskaitījumu likums atstājis atklātu un nav aprobežojis tikai ar Darba likuma 59.pantā noteiktiem konkrētiem darba samaksas veidu uzskaitījumiem, nav pretēji darbinieka interesēm un nekādā veidā nepasliktina darbinieka tiesisko stāvokli, jo darbinieks no šāda darba samaksas

veida gūst labumu par labi, kvalitatīvi padarīti darbu papildus noteiktajai darba algai, jo darba alga tiek aprēķināta un izmaksāta jebkurā gadījumā bez izmaiņām.

Līdz ar tonbsp; tiesa atzina, ka prasītāja nepamatoti norāda uz atbildētāja tādu rīcību, kā prettiesisku aktu izdošanu, kas vērsti uz vienpersonisku darba algas samazināšanu un šajā gadījumā darba samaksas veidam nav piemērojama prēmijas tiesiskā daba, jo prēmijai nav raksturīga regularitāte.

Pārbaudot darba pienākumu neizpildes gadījumu, tiesa atzina, ka ar lietā esošajiem pierādījumiem video ierakstu (lietas lapa 39), maršruta zīmi (lietas lapa 32), 2017.gada 17.janvāra ziņojumu (lietas lapa 105), prasītājas paskaidrojumu (lietas lapa 9,108), klienta anonīmu sūdzību (lietas lapa 8,109) apstiprinājies prasītājas darba pienākumu nekvalitatīva izpilde, kas izpaudās, kā nepieturēšana pieturvietā un/vai klientu neuzņemšana.

Norādīja, ka ar klienta anonīmo sūdzību un video ierakstu apstiprinājušies apstākļi, ka 2017.gada 10.janvārī plkst. 7.34 Rīgā Dzirnavu ielas pieturā prasītājas vadītais trolejbuss kā otrais transportlīdzeklis aiz autobusa bija apstājies, pie, kura piegājusi skolniece un spieda atvēršanas pogu, bet trolejbusa durvis trolejbusa vadītāja neatvēra, kā aizbrauca autobuss, tā līdz ar to aizbrauca prasītājas vadītais trolejbuss, nepiebraucot pie pieturas, neatverot durvis, neuzņemot cilvēkus, kas attiecīgi norādīts rīkojumā ierakstā un atbilst 2013.gada 18.decembra instrukcijas Nr. INA-INSTR/2013/18 3.pielikuma 3.3 apakšpielikuma 3.8.2. apakšpunktā norādītajam izpildes/ neizpildes gadījuma aprakstam.

Nodibināja, ka no video ieraksta izriet, ka prasītājas vadītais trolejbuss apstājies aiz autobusa, ka pie pēdējām durvīm pienāk bērns un mēģina spiest pogu, bet durvis neatveras un bērns atkāpjas no pēdējām durvīm un iet pie nākamām durvīm, netiek iekšā, trolejbuss aizbrauc, nepiebraucot pieturā, neatverot durvis un neuzņemot pasažierus.

Līdz ar to tiesa atzina, ka prasītāja nav ievērojusi trolejbusu vadītāja amata apraksta 5.9.6.punktu, 5.9.10.punktu, 5.10.2.punktu, 5.10.4.punktu (lietas lapa 45, 46),bet parakstījusies par to, ka iepazīstināta ar trolejbusu vadītāja amata aprakstu (lietas lapa 60).

Pie šādiem apstākļiem un ņemot vērā atbildētāja sniegto pakalpojumu, kas ir transporta pakalpojums patērētājiem, tiesa atzina, kanbsp; prasītājas norādītais par to, ka bija diennakts tumšais laiks, dēļ kā nevarēja redzēt, kas notiek ārā, ka nevarēja redzēt pa sānu spoguļiem, nav attaisnojums, jo tieši tādēļ, ka neko nevarēja redzēt un bija tumšs, kritiski vērtējams prasītājas apgalvojums, ka prasītājai bija pārliecība, ka neviena pasažiera nav, tāpēc aizbrauca aiz autobusa, nepiestājot pieturā.

Tāpat pirmās instances tiesa apšaubīja, kanbsp; neko neredzot, var rasties pārliecība, ka neviena nav, jo, ja nav redzams, tad pārliecināties var atverot durvis manuāli. Tādējādi tiesa atzina, ka prasītājai bija precīzi jāizpilda amata pienākumi un jāpiebrauc pieturā kā otram transportlīdzeklim un jāatver durvis, lai pārliecinātos par pasažieriem vienalga vai tie ir vai nav, lai nodrošinātu pakalpojumu, jo atbildētājam kā pakalpojuma sniedzējam jānodrošina drošs, ērts, pieejams pakalpojums. Tā kā pasažieris ir pakalpojuma ņēmējs, tad nav pamatoti vainot klientu durvju neatvēršanās gadījumā.

Tā kā atbildētāja sniegtais pakalpojums vērsts uz klienta ērtību, tad tiesas ieskatā darba devējam pienākums pārbaudīt sūdzības un nav pamatots prasītājs norādītais, ka sūdzība ir fiktīva. Bez tam sūdzības apstākļi pārbaudīti ar video ierakstu un tiesas sēdē prasītāja neapstrīdēja notikumu.

Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, tiesa atzina, ka atbildētājam bija tiesības lemt par darba samaksas mainīgās daļas apmēru un samazināt mainīgās darba samaksas daļu, jo apstiprinājies attiecīgais neizpildes gadījums līdz ar to Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" 2017.gada 6.februāra rīkojuma "Par darba algas mainīgo daļu 2017.gada janvārī" 1.pielikuma 8.punkts par darba samaksas mainīgās daļas samazināšanu prasītājai pieņemts pamatoti un likumīgi, tādejādi nav pamata rīkojuma atcelšanai.

Par Jelgavas tiesas 2017.gada 13.decembra spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza prasītāja /pers. C/, lūdzot atcelt minēto spriedumu un prasību apmierināt pilnībā.

Apelācijas sūdzībā norāda, kanbsp; vērtējot faktiskos apstākļus, tiesa atstājusi bez ievērības prasītājas paskaidrojumus, ka trolejbuss stāvēja pieturā aptuveni 14 sekundes - tas ir pietiekams laiks, lai pienāktu pie durvīm un nospiestu durvju pogu. Tāpat norāda, kanbsp; lietas iztiesāšanā nav pārbaudīts, ka prasītāja konkrētajā laikā bija nospiedusi durvju atbloķēšanas pogu "DEW", pēc kuras pasažieriem ir iespēja bez šķēršļiem iekļūt transportlīdzeklī ar durvju atvēršanas pogas palīdzību.

Norāda, ka pretēji tiesas secinājumam, prasītāja nevaino pasažieri durvju neatvēršanā. Tajā pat laikā, ja poga kaut kāda iemesla dēļ nenostrādāja, tad prasītāja nav vainojama, šis apstāklis, proti, trolejbusa tehniskais stāvoklis netika pārbaudīts. Uzskata, ka šajā gadījumā prasītāja tika sodīta nevis par nepareizu apstāšanos pieturā, bet gan par pasažieru neuzņemšanu, kas ir absolūti atšķirīgs pārkāpums.

Norāda, ka prasītājai bija pārliecība, ka jebkurš pasažieris var atvērt durvis ar pogas palīdzību un prasītājai bija tiesības šai durvju atvēršanas sistēmai uzticēties. Turklāt tiesas secinājums, ka prasītāja nepiestāja pieturā neatbilst faktiskajiem apstākļiem - lietā noskaidrots, ka prasītājas vadītais trolejbuss atradās stāvēšanas režīmā ar nospiestu "DEW" pogu aptuveni 14 sekundes. Vienīgais prasītājas varbūtējais pārkāpums bija tāds, ka viņas vadītais trolejbuss patiešām stāvēja pieturā kā otrais transportlīdzeklis, ber durvis netika atvērtas manuāli., bet prasītāja uzskata, ka viņa par to nav sodīta.

Sūdzībā norāda, ka tiesa nav novērtējusi, ka atbildētājas video ieraksta notikums ir redzams no kameras izvietošanas redzesloka, bet nav redzams trolejbusa vadītājam.

Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka darba devēja rīkojums, kas pamatots ar instrukciju Nr. INA-INSTR/2013/18 ir vērtējama kā prettiesisks daba devēja izdots tiesību akts, secīgi jebkurš darba devēja dokuments, kas izdots uz prettiesiska tiesību akta pamata ir atzīstams par prettiesisku.

Atsaucās uz Darba likuma 90.pantu, kas nosaka divu veida disciplinārsodus darba tiesisko attiecību ietvaros, kā arī vispārīgu šo disciplinārsodu piemērošanas kārtību. Atsaucās uz darba likuma 6.pantu, kas satur imperatīvu principu - nav spēkā darba devēja izdoti rīkojuma noteikumi, kas pretēji normatīvajiem aktiem, jo tie pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli. Uzskata, ka pastāv visi kritēriji Darba likuma 6.panta pirmās daļas piemērošanai un secinājumam, ka instrukcija ir pretlikumīgs tiesību akts, jo instrukcija ir darba devēja izdots vispārīgas ietekmes rīkojums, tā neatbilst normatīvajiem aktiem, jo patvaļīgi papildina darba likumā uzskaitītos disciplinārsoda veidus, vairāki iespējamie disciplinārsodi neapšaubāmi pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli.

Sūdzības iesniedzējas ieskatā tiesa nepareizi piemērojusi Darba likuma 59.pantu, uzskatot darba algas mainīgo daļu par citiem atlīdzības veidiem saistībā ar darbu. Darba algai ir noteikta zināma stabilitāte un darba algas samazinājuma (ieturēšanas) iespējas likumā ir stingri reglamentētas. Prasītāja uzsver, ka darba alga kā darba samaksas daļa tiek noteikta līgumā un tā ir maksājam par darbu vispār, ja darbs tiek paveikts. Nav pieļaujama darba algas (vai kādas tās daļa) modifikācija, kurā darba devējs pēc savas subjektīvās gribas drīkstētu novērtēt darba veikšanas kvalitāti un uz šī izvērtējuma pamata samazināt darba algu, lai kādu arī nosaukums piešķirts šai darba algas daļai. Atkārtoti izsver, ka atbildētāja balstīja darba algas mainīgās daļas izmaksu sistēmas tiesiskumu uz prēmijas institūtu.

Par prasītājas iesniegto apelācijas sūdzību rakstveida paskaidrojumus iesniedza atbildētājanbsp; Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme", norādot, ka apelācijas sūdzību neatzīst un lūdz apelācijas instances tiesu prasību noraidīt pilnā apmērā.

Paskaidrojumos norāda, ka Prasītāja kļūdaini uzskata, ka Atbildētāja izdotie un spēkā esošie iekšējie normatīvie pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli, proti, Prasītājs grib pateikt, ka Darba samaksas nolikuma Nr. INA-NOT/2013/13 "Par darba algas mainīgo daļu", pamatojoties uz kuru 06.02.2017. izdots Nr. RĪK-FIN/2017/96 "Par darba algas mainīgo daļu 2017.gada janvārī", ir darbinieka tiesisko stāvokli pasliktinošs, jo tā noteikumi,

prasītājas prāt, pretēji ārējiem normatīvajiem aktiem pasliktina Prasītāja tiesisko stāvokli. Atbildētājs nenoliedz, ka ar 06.02.2017. Rīkojumu Nr. RIK-FIN/2017/96 tika pieņemts lēmums izmaksāt Prasītājam darba algas mainīgo daļu 12 % apmērā, bet tas pamatojās ar to, ka Prasītājs, veicot darbu, nebija ievērojis virkni iekšējo normatīvo aktu prasības.

Kā jau iepriekš pirmās instances tiesas sēdē Atbildētājs bija norādījis, tad saskaņā ar RP SIA „Rīgas satiksme" Darba koplīguma 2.3. punktu darba devējam, lai motivētu darbiniekus uzlabot savus darba rezultātus, kā arī motivētu kvalitatīvi un savlaicīgi pildīt amata aprakstos, kā arī citos iekšējos normatīvajos aktos noteiktos darba uzdevumus un pienākumus, ir tiesības saskaņā ar iekšējiem normatīvajiem aktiem piešķirt darba samaksas mainīgo daļu.

Norāda, ka Prasītājs savā apelācijas sūdzībā grib sašaurināt prēmijas institūta tiesisko dabu, pasakot, ka Atbildētājam nav tiesību prēmiju izmaksāt par kvalitatīvi veiktu darbu.

Lai arī normatīvajos aktos nav sniegta termina „prēmija" definīcija, tomēr Augstākās tiesas Senāts savā 2010.gada 07.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-91 atzinis, ka prēmēšanas institūtam ir materiālstimulējošs raksturs un atšķirībā no darba algas prēmijas nav regulāri un obligāti aprēķināmas un izmaksājamas summas, bet gan atzinība darbiniekam par labu un priekšzīmīgu darbu, un tādējādi tiek atzīts, ka darba devējam ir tiesības, ja darbinieks veic darbu labi un priekšzīmīgi, lemt par izmaksājamās prēmijas, šajā gadījumā - darba algas mainīgās daļa, apmēru.

Atbildētājam nav izprotams Prasītāja norādes (apelācijas sūdzības 2 lpp., pirmā rindkopa) par darba samaksas organizācijas sistēmai piemītošo soda dabu, sasaistot to ar Darba likuma 90.panta normu.

Paskaidrojumos atzīmē, ka darba algas mainīgās daļas aprēķināšanas/ piešķiršanas kritēriji noteikti saskaņā ar Darba samaksas nolikuma Nr. INA-NOT/2013/13 "Par darba algas mainīgo daļu" un instrukcijas Nr. INA-INSTR/2013/18 "Par darba algas mainīgas daļas piešķiršanas kārtība" noteikto kārtību, ar kuru darbinieks ir iepazīstināts. Proti, Nolikuma 11.punkta tabulas 5.punktā noteikts, ka transportlīdzekļa vadītājiem maksimāli piešķiramais darba algas mainīgās daļas apmērs ir 30 % no darba algas. Savukārt Instrukcija precīzāk nosaka darba algas mainīgās daļas aprēķināšanas metodiku.

Ja darbiniekam ir konstatēts neizpildes gadījums, tad, vadoties no Instrukcijas 2.3. apakšpielikumā, 3.pielikumā, 3.3.apakšpielikumā norādītā, tiek aprēķināts precīzs darbiniekam izmaksājamās darba algas mainīgās daļas apmērs.

Paskaidrojumos uzsver, ka darba algas mainīgās daļas izmaksāšana daļējā vai pilnā apmērā vai neizmaksāšana nav soda vai civiltiesiskās atbildības veids.

Norāda, ka Pamatojoties uz Darba likuma 62.pantu, Atbildētājs uzņēmumā izveidojis darba samaksas sistēmu, kura transportlīdzekļa vadītājiem paredz sekojošas darba samaksas izmaksu pozīcijas - darba algu, piemaksas par darbu svētku dienā, virsstundu darbu, nakts darbu, papildu darbu, par biļešu tirdzniecību, par darba stāžu, par rezervi, par dīkstāvi, iemaksas pensiju fondā, par instruktora pienākuma veikšanu, par kvalitatīvi un savlaicīgi izpildītu darbu (darba algas mainīgā daļa), dienesta viesnīcu, koplīgumā noteiktos pabalstus, apbalvojumus u.c. veida atlīdzību saistībā ar darbu. Atbilstoši darba tiesisko attiecību normatīvajam regulējumam darba samaksas nemainīgā daļa ir darba alga. Savukārt piemaksām, prēmijām un cita veida atlīdzībai ir mainīga daļa, kura tiek maksāta saskaņā ar iekšējiem vai ārējiem normatīvajiem aktiem. Līdz ar to nav pamatoti Prasītāja pieņēmumi, ka Atbildētāja izveidotā darba samaksas sistēma ir prettiesiska.

Atbildētājs nenoliedz, ka Rīkojuma Nr. RIK-FIN/2017/96 izdošanas pamatā ir tie faktiskie apstākļi, kurus savā darbā pieļāva Prasītājs, proti, darba algas mainīgā daļa Prasītājam tika izmaksāta 12% apmērā, jo tika konstatēta Prasītāja darba pienākumu nekvalitatīva izpilde, kas izpaudās, kā nepieturēšana pieturvietā un/vai klientu neuzņemšana, kas attiecīgi norādīts 06.02.2017. rīkojuma Nr. RIK-FIN/2017/96 1 .pielikuma 8.punkta ierakstā un atbilst 2013.gada 18.decembra instrukcijas Nr. INA- INSTR/2013/18 „Darba algas mainīgās daļas piešķiršanas kārtība" 3.pielikuma 3.3.apakšpielikuma 3.8.2.apakšpunktā norādītajam izpildes/ neizpildes gadījuma aprakstam.

Norāda, ka Tā kā Prasītājs, piebraucot pie pieturvietas "Dzirnavu iela", 10.01.2017. pulksten. 07:34 nav rīkojies atbilstoši Trolejbusa vadītāja amata apraksta noteikumiem, ir pamats secinājumam, ka Prasītājs nav kvalitatīvi izpildījis Amata aprakstā noteiktos pienākumus, un kas bija par pamatu saskaņā ar 2013.gada 18.decembra instrukcijas Nr. INA- INSTR/2013/18 „Darba algas mainīgās daļas piešķiršanas kārtība" 6.punktu, 3.pielikuma 2.3. apakšpielikuma 3.punktu un 3.pielikuma 3.3.apakšpielikuma 3.8.2.apakšpunktu izmaksāt darba algas mainīgo daļu par 2017.gada janvāra mēnesi 12% apmērā.

Norāda, ka Prasītājs kļūdaini uzskata, ka Instrukcijas "izpildes/neizpildes gadījuma apraksts"-"nepieturēšana pieturvietā un/vai klienta neuzņemšana pieturvietā", neatbilst tiem faktiskajiem apstākļiem, kuri konstatēti Prasītāja darbā. Prasītājs maldīgi uzskata, ka tika "sodīts", jo nebija pareizi apstājies pieturvietā.

Norāda, ka Prasītājs nepieturēja pieturvietā, kā to nosaka Trolejbusa vadītāja amata apraksta 5.9.10.punkts, proti, atbilstoši šim punktam trolejbusa vadītājam, ja tas pieturvietā ir apstājies kā otrais transportlīdzeklis, obligāti pieturvietā ir pienākums atkārtoti apturēt trolejbusu, ja kāda no pieturvietā esošajām personām izrāda vēlmi iekāpt.

Paskaidro, ka Prasītājs ir pietiekoši pieredzējis trolejbusa vadītājs, lai saprastu, ka pasažieri, kuri atrodas pieturvietā, nav vienkārši uz ietves stāvoši cilvēki, bet, iespējams, vēlas iekāpt tieši tajā trolejbusā, kuru vada Prasītājs. Turklāt lietā pieejamais video materiāls apstiprina, ka pieturvietā stāvošie pasažieri ir neizpratnē par šādu trolejbusa vadītāja rīcību - aizbraucot no pieturvietas, atkārtoti nepieturot pieturvietā. Ja pieturvietā stāvošie pasažieri redzēja, ka pieturvietā ir piebraukuši divi transportlīdzekļi, un otrais nav atvēris durvis, tad tikai pašsaprotami, ka pasažieri sagaida, ka trolejbuss piebrauks, apstāsies pieturvietā un nodrošinās iespēju pasažieriem iekāpt.

Paskaidrojumos atkārtoti vēršam Prasītāja uzmanību, ka atbilstoši 06.02.2017. rīkojumam Nr. RIK- FIN/20 17/96 Prasītājam darba algas mainīgā daļa tika izmaksāta 12% apmērā, jo Prasītāja darbā tika konstatēta darba pienākumu nekvalitatīva izpilde, kas izpaudās, ka nepieturēšana pieturvietā un/vai klientu neuzņemšana.

Atbildētāja uzskata, ka nav pamata apšaubīt tiesas vērtējumu iesniegtajiem pierādījumiem, noskaidrojot lietas apstākļus un secinot, ka lietā pastāv tāds pierādījumu kopums, kas apliecina, ka Prasītājs faktiskajos apstākļos nebija ievērojis attiecīgos amata apraksta punktus un Atbildētājam bija pamats izdot 06.02.2017. Rīkojumu Nr. RIK-FIN/2017/96.

Līdz ar to Prasītāja apelācijas sūdzība ir vērtējama kritiski un tajā nav ietverti juridiski apsvērumi, kas būtu par pamatu, lai pirmās instances tiesā vērtētos pierādījumu uzskatītu par apšaubāmiem.

Vienlaikus, tā kā Prasītājs savā apelācijas sūdzībā norāda, ka nav vainojams apstākļi, ka durvis, iespējams, neatvērās tehnisku iemeslu dēļ, atbildētājanbsp; lūdz lietas materiāliem pievienot 2013.gada 17.septembra darba uzdevumu Nr. 11/2013 un apliecinājumu par Prasītāja iepazīšanos ar šo darba uzdevumu, kurā uzsvērts, ka vadītājam ar spoguļu palīdzību jāseko pasažieru iekāpšanai un izkāpšanai no trolejbusa, bet gadījumos, ja izkāpšanas/ iekāpšanas pogu pasažieris nenospiež, trolejbusa vadītājam ir pienākums atvērt durvis, nospiežot durvju atvēršanas pogas manuāli.

Papildus norāda, ka kritiski vērtējami Prasītāja argumenti, ka Prasītājs nevarēja redzēt to, ko fiksējusi videonovērošanas kamera. Atbildētāja trolejbusa vadītāji nav aktualizējuši šādu problēmu, ka atpakaļskata spoguļi nenodrošina trolejbusa labā sāna pārskatāmību. Trolejbuss atbilst ražotāja tehniskām prasībām, turklāt trolejbusa atbilstību dalībai ceļu satiksmē apstiprina tehniskās apskates uzlīme.

Vērš tiesas uzmanību, ka videonovērošanas kamera ir fiksējusi notiekošo pie iekāpšanas/ izkāpšanas durvīm, kuru pārredzamību trolejbusa

vadītājam tehniski nodrošina labā sāna atpakaļskata spogulis.

Norāda, ka ja trolejbusa vadītājs, kā viņš to apgalvoja pirmās instances tiesā, diennakts tumšā laika dēļ nevarēja redzēt, kas notiek pie iekāpšanas/ izkāpšanas durvīm, tad, kā to paredz Amata apraksta 5.9.2.punkts, trolejbusa vadītājam vajadzēja apstāties pieturvietas apgaismotajā daļā tā, lai ir redzamas visas trolejbusa durvis, nevis bezatbildīgi paļauties, ka, ja trolejbusa vadītājs neko neredz diennakts tumšā laika dēļ, tad tur nav neviena pasažiera, kurš vēlas iekāpt trolejbusā. Turklāt šāds Prasītāja arguments neiztur kritiku un ir pretējs loģikas likumiem un dzīvē gūtiem novērojumiem, ka apgaismotā pilsētas ielā atpakaļskata spogulī nav redzams durvju atvēršanas zonā stāvoša cilvēka stāvs.

Uzskata, ka ja Prasītājs paļāvās, ka nospiestās "DEV" pogas dēļ *(šīs pogas darbības režīms nodrošina iespēju pasažieriem pašiem atvērt durvis)* iekāps/ izkāps visi pasažieri, kuri to vēlas izdarīt, tad ir tikai loģiski, ka Prasītājs nepievērsa pienācīgu uzmanību trolejbusā un ārpus trolejbusa notiekošajam, tādējādi neievērojot pasažierus, kuri kaut kādu iemeslu dēļ nemāk vai nesaprot to, ka pašiem pasažieriem ir jāveic noteiktas darbības, lai atvērtu trolejbusa durvis. Bet tas Prasītājam nekādā veidā nedeva tiesības neuzņemt pasažierus, kuri nemācēja rīkoties, ja durvju atvēršana notiek "DEV" pogas režīmā.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas pilnvarotais pārstāvis /pers. D/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja pilnā apmērā uz prasībā un apelācijas sūdzībā norādītajiem pamatiem.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētāja pilnvarotā pārstāve /pers. E/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina, lūdza to noraidīt kā nepamatotu. Sniedza analogus paskaidrojumus rakstveidā iesniegtajiem.

Motīvu daļa

Izvērtējot pušu paskaidrojumus, pārbaudot lietas materiālus, noskatoties videomateriālu un pamatojoties uz apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā, tiesas kolēģija secina, ka apelācijas instances tiesā izskatāmā /pers. C/ prasība un apelācijas sūdzība pretnbsp; Rīgas pašvaldības SIA ''Rīgas satiksme'' ir noraidāmas.

Civillietu tiesas kolēģija papildus norāda, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 1.panta pirmajai daļai *katrai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā.* Savukārt Civilprocesa likuma 127.panta pirmā daļa paredz tiesības celt tiesā prasību, lai aizstāvētu savas *aizskartās vai apstrīdētās* civilās tiesības.

Civilprocesa likuma 426.panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Prasītāja pārsūdzējusi spriedumu pilnībā.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumusnbsp; motīvu daļā var nenorādīt.

Novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motīvus un to atbilstību lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums prasības noraidīšanai par darba devēja 2017.gada 6.februāra rīkojuma atcelšanu ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesas spriedumā šajā daļā nav norādāmi Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktie apsvērumi.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka apelācijas sūdzībā norādītie argumenti neatspēko pirmās instances tiesas spriedumā izdarītos secinājumus un nedod pamatu apmierināt prasību.

Kā norādījis profesors V.Bukovskis, „jautājumā par pa tiesības noskaidrošanu tiesa nekādā ziņā nav vienaldzīga skatītāja, kas pasīvi uztver to, ko puses ceļ tai priekšā, un pie tam tādā apgaismojumā, kādu piešķir apstākļiem viena vai otra puse" *(sk. Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. – Rīga: Autora izdevums, 1933, 332.lpp.)*.

Tā kā puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā, tad pušu strīdīgās attiecības tiesai jāizvērtē pēc tiem datiem, kurus puses iesniegušas tiesai, un vienīgi šie dati ir tiesai nepieciešamais procesuālais pierādījumu materiāls, kuru tā pārbauda un novērtē *(sk. sal. Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 235.lpp.)*.

Netiek apstrīdēti sekojoši lietā nodibinātie fakti.

/pers. C/ ir darba tiesiskajās attiecībās ar Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" uz darba līguma pamata, ko apstiprina arī lietā esošā 2007.gada 18.janvāra vienošanās par grozījumiem darba līgumā Nr.506, ka prasītāja nodarbināta par trolejbusa vadītāju, ka darba tiesisko attiecību sākuma datums ir 1997.gada 28.augusts, darba līgums uz nenoteiktu laiku (lietas 4.-6.lapa).

Pušu starpā noslēgtā darba līguma noteikumi paredz darbinieka pienākumu izpildīt darba pienākumus saskaņā ar šo līgumu, darbinieka amata aprakstu, darba devēja instrukcijām, darba kārtības noteikumiem u.c. dokumentiem, kas reglamentē darbinieka pienākumu un ar kuriem viņš pienācīgā kārtā iepazīstināts (Darba līguma 3.1.punkts); ievērot Darba kārtības noteikumus (Darba līguma 3.3.punkts); Darba līguma 4.puntā noteikti darba devēja pienākumi un atbildība, kur noteikts, ka par nekvalitatīvi padarītu darbu darba devējam ir tiesība nemaksāt.

Ar darba devēja 2016.gada 1.marta rīkojumu prasītājai noteikta laika alga (minimālā amatalga pilnai darba slodzei, no kuras katru mēnesi aprēķina mainīgu stundas tarifa likmi), darba algas apmērs 660 *euro* un maksimāli piešķiramās darba algas mainīgās daļas % no darba algas, kas ir, 30. Ar rīkojumu noteikts, ka darba devējs var nepiešķirt, piešķirt daļējā apmērā vai koriģēt maksimāli piešķiramo darba algas mainīgās daļas procentuālo apmēru noteikumos noteiktā kārtībā, ka darba devējs var nemaksāt darba algas mainīgo daļu noteikumos noteiktajos gadījumos (lietas lapa 104).

Lietas materiāliem pievienots trolejbusa vadītāja amata apraksts (apstiprināts 2016. gada 7.jūlijā, reģistrācijas Nr. INA-AA/2016/55)(lietas 40.-59.lapa), prasītāja parakstījusies par to, ka iepazīstināta ar trolejbusu vadītāja amata aprakstu(lietas 60.lapa).

A r 2017.gada 6.februāra rīkojuma "Par darba algas mainīgo daļu 2017.gada janvārī" 1.pielikuma 8.punktu par darba algas mainīgās daļas samazināšanu (lietas 7.lapa) noteikts prasītājai piešķirt izmaksājamās darba algas mainīgo daļu 12% no 30%, ko prasītāja apstrīd kā neatbilstošu likumam.

Saskaņā ar Darba strīdu likuma 7.panta pirmo daļu ikvienai individuālā strīda pusei ir tiesības vērsties tiesā, ja individuālais tiesību strīds netiek izšķirts pārrunās starp darbinieku un darba devēju vai arī kādu no pusēm neapmierina darba strīdu komisijas lēmums.

Tādējādi kā pareizi konstatējusi pirmās instances tiesa atbilstoši Darba likuma 30.pantam, Darba strīdu likuma 4.pantam, 7.panta otrajai daļai prasītāja kā darbiniece ierosinājusi individuālu tiesību strīdu ar darba devēju, kas izšķirams tiesā, jo darba devēja rīkojuma sekas ir darba samaksas daļas samazinājums.

Prasītāja apstrīd darba devēja rīkojumu par darba algas mainīgās daļas samazinājumu uz tāda pamata, ka darba devējs nav tiesīgs vienpusēji izlemt par darba algas samazināšanu, jo uzskata, ka darba algas mainīgā daļa ir kvalificējama kā darba alga, līdz ar tonbsp; tiesai pārbaudāms darba algas mainīgās daļas tiesiskais statuss.

No minētā izriet, ka tiesai šajā gadījumā jāizšķir individuālais darba strīds starp prasītāju /pers. C/ un atbildētāju Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme", izvērtējot vai apstiprinās darba pienākumu nekvalitatīva izpilde, kas izpaudās kā nepieturēšana pieturvietā un /vai klientu neuzņemšana, tas vai netika ievēroti trolejbusu vadītāja amata apraksta 5.9.6.,5.9.10,5.10.2.,5.10.4. punkti, dēļ kā prasītājai piešķirts izmaksājamās algas mainīgā daļa.

Ar klienta anonīmo sūdzību (lietas 105. lapa) un videoierakstu (lietas 39.lapa) nodibināts, ka 2017.gada 10.janvārī plkst.7.34 Rīgā, Dzirnavu ielas pieturā prasītājas vadītais trolejbuss kā otrais transportlīdzeklis aiz autobusa bija apstājies, pie, kura piegājusi skolniece un spieda atvēršanas pogu, bet trolejbusa durvis trolejbusa vadītāja neatvēra, kā aizbrauca autobuss, tā līdz ar to aizbrauca prasītājas vadītais trolejbuss, nepiebraucot pie pieturas, neatverot durvis, neuzņemot cilvēkus, kas attiecīgi norādīts rīkojumā ierakstā un atbilst 2013.gada 18.decembra instrukcijas Nr. INA-INSTR/2013/18 3.pielikuma 3. 3apakšpielikuma 3.8.2. apakšpunktā norādītajam izpildes/ neizpildes gadījuma aprakstam.

Nodibināts, ka no video ieraksta izriet, ka prasītājas vadītais trolejbuss apstājies aiz autobusa, ka pie pēdējām durvīm pienāk bērns un mēģina spiest pogu, bet durvis neatveras un bērns atkāpjas no pēdējām durvīm un iet pie nākamām durvīm, netiek iekšā, trolejbuss aizbrauc nepiebraucot pieturā, neatverot durvis un neuzņemot pasažierus.

Apelācijas instances konstatēja, ka ar Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" 2013.gada 18.decembrī apstiprinātu instrukciju Nr. INA-INSTR/2013/18 "Darba algas mainīgās daļas piešķiršanas kārtība" noteikti darba algas mainīgās daļas piešķiršanas nosacījumi, kur saskaņā ar pielikumiem noteikti neizpildes gadījumi, tai skaitā, neizpildes gadījums un individuālā vērtējuma koeficientu tabulā trolejbusa vadītājam maršrutu tīkla apkalpošanā noteikts nepieturēšana pieturvietā un /vai klientu neuzņemšana pieturvietā (lietas lapa 82), kas ir par pamatu noteikt darba algas mainīgās daļas piešķiramo apmēru.

Kā pareizi norādījusi pirmās instances tiesa, atbildētājas darba samaksas nolikuma „Par darba samaksas mainīgo daļu" 2.punkts noteic, ka SIA „Rīgas satiksme" saskaņā ar sabiedrības iekšējiem normatīvajiem aktiem var motivēt darbiniekus uzlabot savus darba rezultātus, kvalitatīvi un savlaicīgi pildīt amata aprakstos un citos iekšējos normatīvajos aktos noteiktos darba uzdevumus un pienākumus, nosakot darba samaksas mainīgo daļu procentos no ikmēneša algas, stundu tarifa likmes vai gabaldarba izcenojuma.

Tātad darba samaksas mainīgā daļa darbiniekam var tikt izmaksāta gadījumā, ja darba devējs atzīst, ka darbinieks kvalitatīvi un savlaicīgi pilda darba devēja iekšējos normatīvajos aktos ietvertos noteikumus, un vērtēšanas kritērijs ir kvalitatīva un savlaicīga darba uzdevumu un pienākumu pildīšana.

Tādējādi atzīstams, ka atbildētājas darba samaksas nolikumā paredzētā darba samaksas mainīgā daļa, pretēji prasītājas izpratnei, nav darbinieka un darba devēja nolīgtā darba alga, kuras ieturēšana stingri reglamentēta Darba likumā, bet gan darbinieku motivējoša piemaksa pie darba algas, kuras maksāšana pilnā, daļējā apmērā vai neapmaksāšana vispār ir darba devēja subjektīva izvēle, konkrētajā gadījumā darba devēja šo samaksas daļu maksā „no laba prāta" par darbinieka darba rezultātiem, kas vērtējami subjektīvi.

Tiesas kolēģija pievienojās pirmās instances tiesas atzītajam, ka darba algas mainīgānbsp; daļa, kā to nodēvējis atbildētājs, neapšaubāmi ir labums, ko prasītāja gūst no darba devēja par labi padarītu darbu.

Šādos apstākļos Civillietu tiesu kolēģija nesaskata pamatu tam, lai atzītu, ka atbildētājas darba samaksas nolikuma noteikumi, kas paredz darba devējai tiesības izvērtēt darba samaksas mainīgās daļas izmaksāšanas apmēru noteiktos gadījumos (kas uzskaitīti šajā pašā nolikumā un par kuriem darbinieki ir informēti), pretēji normatīvajiem aktiem pasliktina darbinieka stāvokli, līdz ar ko saskaņā ar Darba likuma 6.pantu tie nav spēkā.

Tiesas kolēģijas ieskatā, izrietoši loģisks ir Darba likuma 6.panta pirmajā daļā ietvertais risinājums, ka nav spēkā darba koplīguma, darba kārtības, kā arī darba līguma un darba devēja rīkojumu noteikumi, kas pretēji normatīvajiem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli. Likumdevēja nostāja – gadījumā, ja līdzēji paši nav noregulējuši kādu jautājumu, atbildi sniedz likuma dispozitīvās normās. Tādējādi, apstākļos, kad puses nevar vienoties un, lai nerastos situācija, ka viens no līdzējiem tiek pakļauts nesamērīgam spiedienam no otra līdzēja puses, likumdevējs ieviesis likuma noteikumus, kas iespēju robežās aizsargā ekonomiski vājākā līguma dalībnieka intereses, situācijās kā, piemēram, darbiniekam veicot darbu, kas saistīts ar īpašu risku, piemaksas par nakts darbu un virsstundu darbu vai darbu svētku dienā.

Lai varētu konstatēt, vai darba devēja ir ievērojusi šo darba tiesību pamatprincipu, kas vērsts uz darbinieka tiesību aizsardzību, ir nepieciešams noskaidrot, vai tās darbības nav pretrunā ārējo normatīvo aktu prasībām. Tātad - darba devējs rīkotos prettiesiski, ja, piemēram, darba līgumā, koplīgumā vai ar rīkojumu ierobežotu darbiniekam tiesības saņemt piemaksas, kādas kā obligātas noteicis likumdevējs, proti, par papildu darbu, par darbu, kas saistīts ar īpašu risku, piemaksas par nakts darbu un virsstundu darbu vai darbu svētku dienā.

Likums neierobežo darba devēja tiesības papildus piemaksu piešķiršanā, bet neparedz darba devējam likumā neparedzētu piemaksu izmaksas pienākumu, atstājot to darba devēja brīvai izvēlei, vai atbilstoši koplīgumam.

Pretēji prasītājas viedoklim, tiesas kolēģija atzīst, ka viņai nav izmaksāta pēc subjektīva darba devējas ieskata maksājama piemaksa (darba samaksas mainīgā daļa), kurai nepiemīt Darba likumā paredzēto piemaksu statuss, līdz ar ko uz tās samazināšanu nav attiecināmi Darba likumā noteiktie darba samaksas ieturēšanas noteikumi un ierobežojumi.

Tiesas kolēģija norāda, ka Jelgavas tiesa pamatoti atsaukusies spriedumā uz Darba likuma 59.pantu un tā komentāriem, uzsverot, ka tiesības saņemt darba samaksu nerada noslēgtais līgums, bet gan darba līgumā noteiktā darba izpilde, proti primārais darba līgumā ir padarītais darbs, no kā izriet darba devēja pienākums samaksāt par padarīto darbu.

Ņemot vērā, ka prasītājai noteiktā laika alga konkrētā apmērā 660 *euro* tiek aprēķināta un izmaksāta katru mēnesi nemainīgi, pirmās instances atzinusi, ka procentos noteiktā samaksa ir darba samaksas daļa, kas atkarīga no darbinieka paveiktā darba rezultātiem, nevis darba alga, kam kolēģija pilnībā piekrīt. Lai arī tā nosaukta kā darba algas daļa, tiesai nav šķēršļu to izvērtēt pēc būtības, jo par mainīgās darba samaksas tiesisko statusu pastāv strīds pušu starpā. Uz to, ka mainīgai darba samaksas daļai nav piemērojama darba algas definīcija Darba likuma 59.panta izpratnē, norāda arī tas, ka rīkojumā noteikts par devēja tiesībām to piešķirt, nepiešķirt, daļēji piešķirt, nemaksāt, koriģēt apmēru un visbeidzot uz to, ka tā nav darba alga, norāda burtiski pats nosaukums- mainīgā daļa.

Konstatējot, ka prasītāja apelācijas sūdzībā norāda, ka saskaņā ar Darba likuma 6.panta pirmo daļu nav spēkā darba, koplīguma, darba līguma un darba devēja rīkojumu noteikumi, kas pretēji normatīviem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli, atsaucoties uz Darba likuma 59.pantu, tiesas kolēģija norāda, ka Darba likumā noteikti konkrēti gadījumi, kad veicamas piemaksas, un darba devējs nevar no tiem atkāpties.

Attiecībā uz apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem par to, ka pirmās instances tiesa nepareizi piemērojusi darba likuma 59.pantu, tiesa tos pilnībā noraida kā nepamatotus.

Konstatējot, ka, prasītāja sūdzībā norāda, ka, darba alga ir regulārs ikmēneša maksājums darbiniekam, kas jānorāda darba līgumā, kuras izmaksas apmērs - daļēji vai pilnā apmērā - nevar tikt pieņemts patstāvīgi ar darba devēja rīkojumu vai lēmumu, pamatojoties uz Darba likuma 86. un 79.panta noteikumiem, tiesas kolēģija uzskata, ka arī šie prasītājas argumenti ir nepamatoti.

Zemgales apgabaltiesa, izvērtējot lietas materiālus, atbildētāja paskaidrojumus, noskatoties video ierakstu, atzīst, ka prasītāja nav ievērojusi trolejbusu vadītāja amata apraksta 5.9.6.,5.9.10.,5.10.2. punktus, līdz ar to atkārtoti nevērtē sīkāk šīs situācijas aprakstu, atzīstot, ka pirmās instances tiesas nodibinātie fakti ir pilnībā pareizi. Arī apelācijas sūdzībā norādītie apstākļi par to, ka pirmās instances tiesa nav izvērtējusi situācijas apstākļus pilnībā, norādot, ka prasītāja darba pienākumu izpilde ir bijusi nekvalitatīva, nav guvuši apstiprinājumu apelācijas instancē, tiesai iepazīstoties sar

videomateriālu.

Vērtējot tiesas sēdē norādītos apstākļus, kas apstiprinājušies ar sniegtajiem paskaidrojumiem, videomateriāls, tiesas kolēģijas ieskatā apstiprina, ka prasītājam darba samaksas mainīgā daļa nav tikusi izmaksāta pamatoti, jo prasītāja bija pārkāpusi trolejbusa vadītāja amata aprakstu. Pierādījumus, kas apstiprinātu pretējo, prasītāja tiesā nav iesniegusi.

Tādējādi Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājam bija tiesības lemt par darba samaksas mainīgās daļas apmēru un samazināt mainīgās darba samaksas daļu, jo apstiprinājies attiecīgais neizpildes gadījums un tiesa atzīst, ka Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" 2017.gada 6.februāra rīkojuma "Par darba algas mainīgo daļu 2017.gada janvārī" 1.pielikuma 8.punkts par darba samaksas mainīgās daļas samazināšanu prasītājai pieņemts pamatoti un likumīgi, tādejādi nav pamata rīkojuma atcelšanai.

Ņemot vērā iepriekš norādīto un pirmās instances tiesas konstatētos faktus un to juridisko novērtējumu, kam apelācijas instances tiesa ir pievienojusies, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka /pers. C/ prasība pret SIA "Rīgas satiksme" par rīkojuma atzīšanu par spēkā neesošu un pienākuma noteikšanu kā nepamatota ir noraidāma.

Pirmās instances tiesa pamatoti taisījusi spriedumu par pilnīgu prasības noraidīšanu, bet apelācijas sūdzībā norādītie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

Tā kā prasība tiek noraidīta un prasītāja atbilstoši Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 1.punktam ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, nesamaksātos tiesas izdevumus šajā gadījumā saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu uzņemas valsts.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā augstākminēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.pantu, 42., 432.-434.pantu Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda

/pers. C/, personas kods /personas kods/, prasību pret Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme", reģ. Nr.40003619950, par darba devēja 2017.gada 6.februāra rīkojuma atcelšanu **noraidīt pilnībā.**

Spriedums pieejams tiesas kancelejā sākot no 2018.gada 28.maija.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Sniedzītis
Tiesnese A.Misiuna
M.Terjuhana